

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR.)
Telefon szám 16.

Felelős szerkesztő: **SOÓTHY GYULA.**
LAPTULAJDONOS
AZ ERDÉLYI RÓM. KATH. IRODALMI TÁRSULAT

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre — — — — — 8 kor.
Félre — — — — — 4 "
Negyedévre — — — — — 2 "
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

A radikálisok.

Már megalakultak. Valószínűleg a belügyminiszter jóváhagyja az alapszabályokat. Azután megindul a küzdelem. Nem, mintha eddig is nem küzdöttek volna becsületesen, de ezental majd miniszteri támogatás, jóváhagyás mellett fog-nak küzdeni.

Mi pedig bizva az Ur ígéretében, hogy a „pokol kapui nem fognak erőt venni rajta”, ölbetett kezekkel nézzük és várjuk, mit hoz a jövő. És a jövő hoz meglepetéseket, nem várt fordulatokat; mi pedig akkor esedens resignációval mondjuk, de hát ki is gondolhatta?! A radikálisok pedig gondolnak sok mindenre, gondolnak arra is, hogy velünk könnyen elbánhat-nak, hiszen mi csak beszélünk és sopánkodunk, de tenni nem sokat teszünk. Leg-főlebb förhaborodunk arra, hogy a sóvírá-gos kormány nem tesz semmit a nép gaz-dasági megerősítése érdekében, nem akarja védelmi művekkel ellátni Erdélyt, nem akarja a folyók szabályozását és a belvizek levezetését keresztül vinni, nem akarja Erdély közgazdasági kincsait, a földgázt, a tölgyesi ezüstbányákat, a petro-szénnyi kőszén értékesíteni, a piski-vulkáni második vágányt kiépíteni; sőt ehelyett erősíti az oláhokat, feladja az is-kola törvényt. Felhozzuk azt is, hogy az

uj egyetemekre kinevezendő tanárok kö-zül a katolikusokat elszikkasztotta a kor-mány s végül kijelentjük, hogy nálunk nem lehet semmire menni. Így csakugyan nem! Sőt sokan vannak, kik a mostani kormány katolicitásával is teljesen meg-vannak elégedve és azt mondják, hogy ha Andrassy jönne, akkor a katolikusok helyzete sokkal rosszabb lenne. Sajnos ennek a felfogásnak még magas egyházi körökben is vannak szószólói és az illetők tekintélyükkel támogatják azt a rendszert, melyet a bírói ítélet bélyegzett meg.

Igy nem csoda, ha a radikálisok bő-ven találnak anyagot az izgatásra. Hisz nem kell több hozzá csak a tények ismerete és egy kis lelkiismeretlenség. A hall-gató közönség ugyszem matematikusokból áll, kik kezükben a logartáblával ellen-őrizték, hogy vajjon a szónok minden szá-mítása talál-e.

A radikálisok működése pedig to-vább tart. Ha kell lármaival, de inkább csendben szervezkednek. Mi nekünk pe-dig programmunk sincs. Ha egy üdvös eszme fölvetődik, százan tapsolnak neki, de mihelyt dolgozni kell érte, mindjárt le-becsülük. Ha nyilvános négyüléseket ke-resünk, azt felelik, többet ér a csendes munka. Ha a csendes munka eredményét nézzük, azt látjuk, hogy már mindenütt

terjed az erkölcsi romlás; a paráznaságot hirdető, sőt dicsőítő lapokról még a mi tá-borunkban is sokan azt mondják, hogy azért járatták, mert jól vannak szerkeszt-ve. No hiszen, csak ne volna benne paráz-naság — már mindjárt üres és rosszul szerkesztett lap volna az is.

A radikálisok már készülnek a jövő évi választásokra. Mi még azt sem tud-juk, hogy tulajdonképpen kik lesznek a sza-vazó polgárok. Arra gondolunk, hogy majd annak idején egy írásbeli nyilatko-zattal mindent elintézzünk. Reverzalist veszünk a jelöltől. Ezt a reverzalist kész-séggel megadja a jelölt, sőt, ha kell kettőt is ad, egyet nekünk, és egyet ellenünk. Hiszen minden jelölt jól emlékszik Lukács László szavaira, melyekkel Székely Fe-renc miniszter lemondását és a pártból va-ló kilépését kisérté. Csak ilyen elveket hangoztasson egy miniszter, szeretném látni azt az országot, ahol nem akadna követője. Hát még nálunk!? De végre is elég volt már! Ha a radikálisok minket mindenestől ki akarnak irtani, talán jo-gunk van hozzá, hogy védelmezzük ma-gunkat? Sőt azt hisszük, hogy a jogos ön-védelemben az igazságtalanul támadót szabad meg is ölni. Már pedig a jogos önvédelemnek a pillanata régen itt van. A radikálisok követelik az izgatás szabad-

A boci.

Írta: Váth J.

Sári megjött vakációra. Este elkér-dezték létit-voltát szülei. Jókedvűen mesélt jóképű leányhistoriákat. Meséje bele-nyúlt az éjjeli órákba.

— Ugy se kelsz internátusosan — nyugtatta meg anyja — alhatsz reggelig.

— Talán alszok is. Vizsga körül, is-métlések óta mindig 5 órakor keltünk.

De reggel már a kis rucákkal talpon volt. Nem bírt aludni. Percekig erőltette az alvást. Hiába parancsolt szempilláinak, hát kipattant az ágyból. Felöltözött. Árpás kosarat fogott. A ketreben sápitózó rucá-kat jóllakatta. Mire anyja fejébsől bement, a gondórszörű, csikoshátú malacokkal szüresültette a savós moslékot.

Anyja meg akarta lepni. Ágyba viszi neki a frissen fejt tejet. Hült helyét találja. Se ruhája, se semmi. Kikiált az udvarra: — Sári!

Az ölkerítésből cseng vissza ezüstje:

— Itt vagyok!

— Igyál tejet! Most fejtem . . .

— Csak forraltan iszok.

— Mért? . . .

— Csak ugy egészséges.

Anyja nem imádjja tovább. Az egész csészére valót visszaönti az elszűrt, fa-zéknyi tejhez.

Etetés után bemegy. A pitvarból ki-áltja kérdőn:

— Van-e még valami más apróságuk.

Anyja értette s visszafelel:

— Kis macska, cirmos; kis kutya, tarka; kis borju darvasszörű . . .

— Kis borju?! Kérdi, kiáltja sikoltva, fordult, ugrott, futott, hogy megnézhesse.

Sarokban, jászol előtt feküdt, féloldalt dülve. Lábat hasa alá szedte s kérészt. Farkával a legyek után csapkodott. Fek-vésének helyzete, nyugodt bárgyúsága nagyon meglepte. Lelkében villamszer-űen támadt a gondolat, hogy lerajzolja.

Vázlatkönyvéért szaladt. Jobbra bal-ra hányt kicsomagolatlan kuffijában a szürke papendeklis fedelű könyvet és pár

különböző árnyalatu ceruzáért. Az istálló-i fejűszékre ült. Hevenyében föl-vázolta a boci alakját; háttérbe a jászollábat, desz-káját s járomfáját . . . Azután kidolgozta. Orrát egy fekete foitlat jelölte.

Az árnyékolást néhány jellemző dur-va vonással huzta meg. Az alomszalmát öt-hat vonással nagyolta alá.

Anyja utána jött. Már hüen, levelező-lap nagyságban megvolt. Alig győzött eleget csodálkozni.

— Elküldön Pestre Miminek . . .

— Megőrül neki . . . Hupp, elfut a reggeli tej! jutott eszébe anyjának s futva hagyta magára Boci. Elöl Sári. Bennt kivágta levelezőlapszerűen a képet. Alá-rajzolta: Boci. Megcímezte:

Szépreményü

Séta Mimike tanítójelölt urleánynak.
Budapest.

A vakációra várunk. Most már van állomásunk. Csókol Sári. Ölel: Lászlóné.

Napok után jött a válasz: Szerdán délre várjatok! Csók és ölelés . . .

Oberbauer A. utóda

Budapest, IV. Váci-utca 41.

A legjobb hírnévnek örvendő és legrégebb egyházi szerek, ruhák, zászlók. stb. gyára. — Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

ságát. Akkor nekünk is követeljük, hogy ellenük igazthassunk. Követelik a szekularizációt. Csak hajtsák végre becsületesen, mint Németországban, akkor aztán 20 év múlva a magyar katolicizmus is félelmes hatalom lesz Magyarországon, úgy hogy ő fogja diktálni a törvényeket — de azok igazságosak lesznek. Követelik a vallás-oktatás kiküszöbölését az iskolákból. — Olyan képviselőink lesznek, amilyeneket mi választunk és olyan jelöltek lesznek, amilyeneket mi nevelünk. Tehát fölünk függ, hogy megszavazzák-e a vallásoktatás kiküszöbölését.

Ahoz pedig, hogy jellemes, meggyőződéses, hitűek és egyházukat, hazájukat és nemzetüket szerető férfiakat neveljünk, nem elégséges a gyermekek cukros szeretete, a keresztény paedagógia elveinek limonádés felhígítása, a hibák és visszaélések eltakarása, eltussolása, hanem ide is komoly férfias, céltudatos és ha kell, radikális munka kell, mert maholnap nálunk is megjelenik az a lap, mely a szülők elleni lázadásra tanítja a gyermekeket.

A radikálisok mindent le akarnak rombolni, hogy az óvilág helyén újat építsenek. Az építés egyelőre mellékes, a fő most a rombolás. A romboláshoz azonban mi szolgáltatjuk az eszközöket. A katolicizmus úgy látszik meg van hipnotizálva. Csak azt tartja jónak, ami az ellentáborból jön és azt tartja igaznak, amit ellenségeink mondanak. Ha egy kissé erőlyesebb hangon sürgetjük az autonómiát, föláll a miniszter és azt mondja, a kérdést nem kell elhamarkodni, ő nagyon boldognak érezni magát, ha a katolikusokért tehetne valamit, de az ügyet meg kell jól fontolni. És mi szépen beadjuk a kulcsot és igazat adunk a miniszternek, aki bajsa alatt kinevet minket mailla katolikusokat, kik még azt sem látjuk, hogy 1848 óta egyebet sem tesznek, csak a katolikus autonómiát fontolgatják, ne hogy valamiféleképpen el találják hamarkodni a dolgot. A radikálisok pedig ez alatt szépen kiteszik a szűrőket az iskolából, el-

veszik az egyházi vagyont, bekötik a katolikusok szemét és egy szép napon arra ébredünk fel, hogy Magyarországon nem szabad katolikusnak lenni; hanem a lelki ismeret szabadságának nevében kénytelenek leszünk együtt káromkodni a radikálisokkal. Szomorú sors, de megérdemeltük, ha idejekorán radikálisan hozzá nem fogunk a munkához.

Tavaszi bérmaút.

Csikszentkirály.

Május 31-én d. u. 4 órákor érkezett meg a szeretett főpásztor. Bár szakadt az eső, — melyért a bucsujáró székely nép a csiksomlyói szűz Mária szobor lábánál epedve könyörgött — a nép lelkes buzgósággal összegyűlt a jó Atyának fogadására. Balogh Pál ny. kántortanító az öregségnek tiszteletével, szeretetével fogadta. Kegyelmes ur meleg válasza után Hosszu Ferenc főesperes-plébános, mint az „öreg szolgáló” fogadta keresetlen, egyszerű, de annál melegebb érzéssel szürkülő püspök atyját. „Nunc dimittis servum tuum Domine” mondotta az áldozatos főesperes. A magas főpásztori válasz a hajlott korban az ifjú tevékenységet, szorgalmas lelkipástorokodást legnagyobb megelégedéssel dicsérte.

Boross József p. titkár fejtegette a főpásztori látogatás célját. 1-én a rátoti prépost ismeretes szónoki erejével, beszédének tartalmával ragadta el a hívő népet. Főpásztorunk olvasott miséje után 320-an részesültek a Szentlélek kegyelmének kíneseiben. Majd újból a rátoti prépost mutatott rá a nép lélek ismeretével a szokásos hibákra. Járvány miatt a tanulók vizsgáztatása elmaradt. Délután 4 órákor távozott el a kegyes főpásztor, kinek rövid megjegyzései valóságos fölvillanyozták a nép lelkét. Utjában a szentkirályi nép hálfája kísérte, mint jövedele nemcsak áldást hozott a határra, hanem a lelkek mezeit is telesztíták magukat a Szentlélek erősítő, tápláló erejével.

Csikszentimre.

Gyönyörű időben érkeztek Csikszentimrere. A diszkapunál Sándor Gergely üdvözölte a nagy Majláth nagy fiát, Erdélynek jótékony apostolát, a székely nép igazi atyját. Püspök ur szokott kedves modorával válaszolt. Még a régi plébános alatt restaurált, tiszta, szép templom ajtónál Kovács Balázs lelkész üdvözölte. Kegyelmes Ur örömét fejezte ki, hogy a vizsályok elmultak. A lelkész és hívek közös munkájára Isten áldását kérte. Halottakért való buzgó imádság után a rátoti prépost lépett a szöszökre, kinek remek beszédéből Szentimre népe okult, javult s a hívők nagy számba való gyónása bizonyította, hogy jó talajra hullott az Isten igéje. Másnap 303 lélekre áradt a Szentlélek kegyelme, Hittanból nagyon kedves vizsga volt. Gyerekek feleletét öröm volt hallgatni. A képviselő testület és egyháztanács tisztelgése nemcsak a hódolat s az udvariasság ténye volt, hanem a közös egyetértésnek, békének, a politikai s egyházi előljáróság annyira szükségessé együttes munkálkodásának fényes bizonyítékát árulta el, melyen a Főpásztor szíve legbensőbb örömét találta. Távozásában Szentimre nemes megye ragaszkodása, hálfája övezte. Innen indult Szent-Simon—Csatószegre. Délután még egy beteget látott el.

Csatószeg — Szt. Simon.

A csiki esőzés bámulatosan kitartott a jó meggel egész Csatószegig; most már foga van a napnak és melegének; szerda este 10 fok C volt a „hőség”. Az érkezés, indulás mindenütt egyforma; diszkapu, szónoklás stb. Szerda reggel szakad esőre ébredtünk; azt senki sem tudja elképzelni, mit jelent ez egy község bérmlása előtt: sár, nedvesség, gőz a templomban, csorgó esernyők a diszkapunál. Szt. Simonban mégis a kedves kis templom körül történt a bérmlás. Sáros lett ugyan mindenki, de azért így jobb volt. A gyónó mindenütt nagyon sok. Alig győzi a sok pap. Szentiványi prépost

Vendégvárásra készülődtek. Apja levetette a lisztes molnáruháat. Ünneplőbe öltözött. A felülesapós kis malom kotyogása elhallgatott. Környékét tisztára söpörték. Kiballagtak az állomásra mind a hárman. Egy asszony, vagy két asszony? kiszállt a perceg álló vonatból. Szépbámultak, ha hogy várják-e őket? Sári a levelezőlapozásból fürge, mokusgrásu tanítónőt várt. Nagy szemüveges, nehézlépesű asszonyos leány közeledett felé. Eljött. Valami lányos kedvetlenség, családás szoritotta össze lelkét. De erőt vett magán. A nehézkés leány nyakába borult.

— Édes Mimim, jaj de régen nem láttalak!

Megcsókolták egymást. Kicsérletlen kezecskölköztak a mamáknak. Mimi a bácsival kezecskölköztak. Aztán összezsingszkedett a két leány és elsiettek a molnár házfélé.

— Elemista koromban töltöttem itt a nagy vakációmat.

— Én azelőtt voltam Pesten.

— Te, de helyes az a kis boci. Azóta se láttam, hogy itt jártam, borjut.

— Helyes?

A malomkerekekre valami kevéske víz csurgott, amennyit a zsilip engedett.

Ottgon a mamák egymás lányát dicsérték. Megfistették jövőjüket. Szinesre, rózsásra, nagyreményűre.

— Mimi — képzelődött a pesti mama — polgári iskolai tanár lesz . . . Mit is veszdjék vaksi falusi kölykökkel? Hogy ne poros, büzös lebukokban rontja szemét, tüdejét! Nem inkább sohse tanult volna!

A molnárné csöndesen mosolygott: — Sárival kijáratom a polgárit. Legyen gazdaasszony.

A lányok darabig hallgatták. Mimi megragadta Sárít:

— Gyere megnézzük a Bocit!

Csöndesen kérődzött. A lányok elgyönyörödtek a képen, amit összehasonlítottak a modellel:

— Ni, itt az orra!

— Itt meg az álmos, butácska szeme!

— Ez a patája! Akkurat, mint a Bocé.

— Hanem farka nincs a hátán.

— Mindjárt ott lesz, csak egy bogár szálljon rá.

Rárepült s ostorkaparításban csapott utána Boci.

— Abból a pillanattól lested el?

— Abból.

— Fesd ki!

— Szébb így . . .

— Igaz. De a rajzodon helyesebb, mint az eredeti.

— Lehet.

A napokat kalandozással, sétával s fürdéssel töltötték.

A nap, hold, mint hogyha egyenesen a vendégek kedvéért sütött volna. Aranyozta, világitotta a nagy vizet. A lányok vígan lükköltak benne. Süttették magukat a nap verő sugarával. Vízet fecskendeztek egymás arcába s riongva figyelték az ivelő vizsugár szívárványosra bomlását.

Sári anyjának is segített. Úgyesen, szorgosan, beállott kezébe a főzőkanáltól kezdve minden.

A rokonné s Mili elcsodálkoztak jártasságán.

— Hja, kenyere lesz. Legföljebb a póstat végezi még el. Az élet vagy ád, vagy vesz, ha sokat ígér is. Lehet, hogy rászorul.

— Lányod, ha praktikusságod is örökölte, asszonynak való.

Hogy örökölte, bizonyosság rá felfogá-

Brassóba utazott fájós foga „erányában”. A szent beszédek P. Sánta, Darvas káplán és Boros titkár tartják. A hittan vizsgák alkalmával a gyermekek képecskét és cukrot kapnak. Itt is akadt pár betege a főpásztor, kocsival kereste fel őket. Bajna plébános híveit kedvesen vezeti — persze hát a kepe ügy mindenütt keserű. Mind a két templom tiszta — de nagyon kicsiny. Ez különben mindenütt nagy baj.

A görög keletiek áttérése.

Sok helyen az a felfogás uralkodik, hogy ha görög keleti személy akar katolikussá lenni, akkor ő csakis görög katolikus lehet. Ezt a felfogást támogatja, sok helyen pedig szülte Geisz „Az egyházi közigazgatás” című könyve, (54. lap.) Nevezett mű kifejezetten hangsúlyozza, hogy a görögkeleti személy ha katolikussá akar lenni, csakis a görögkeleti katechetikát követheti. Külön püspöki engedélyre van szükség, hogy a latin ritust követhesse. Erre vonatkozólag azonban nem hivatkozik semmiféle rendeletre, bár más dolgoknál mindig lelkiismeretes gondolat közli egy kongregáció határozatokat, mint a miniszteri rendeletek keltét, számát stb. Valószínű, hogy egy másik rendelet vezette félre az illusztris szerzőt, t. i. ha egy görög katolikus hívő akart latin ritusra jönni és ezt kerülő uton igyekezett megvalósítani, akkor büntetésből vissza kellett neki mennie a görög ritusra. Ez a rendelet nagyon igazságos, mivel senkinek sem szabad a saját bűnéből jogi hasznot élveznie; azonban ez a rendelet nem vonatkozik azokra, kik születésüktől fogva görög keletiek voltak és most akarnak római katolikusok lenni. Az ilyeneket minden további engedély nélkül föl szabad venni a latin ritusra, mivel az egyház sohasem tett különbséget eretnek és eretnek között. A megtérőknek egyformán nyitja meg kapuit, nem nézve azt, hogy keleti-e vagy református, vagy akár nem keresztény az illető.

sa, a tanultság adott mélyebb látást is hozzá. Kevésbé gyerekeségével is sokat kiragadt az élet hazugságokból. Nem volt szellemes, de természetes.

Estennen mindnyájan nézték a disznó etetést. Az apró malacok fölkkorították kedvükmutatóját. Pödörtek rajt. Tolakodtak az enni való. A vaskosabb oldalba döfte a gyöngébbet s kiturta a vajútot.

— Te kenyérrigó! — csapott Sári a tolakodó füllére és rést nyitott a kiverit körülfutkosónak. Csak akkorácskát, hogy fejét közé ékelhesse. Majd utat tur gömböc testének, liska füllének . . . Ez a kiverit malac megcsökkent, kisebb maradt. Külön dézsában kapott melleköt. Hol a molnárné, hogy Sári védte, mert onnan is elökte a különkosztost egy más.

A Boci csak maga maradt hon. Társait kiverték a csordára. Egy reggel kiszökött a többivel.

Délben jött a csordás, a borjunak lába törött. Az itatóhoz szaladt. Egy erős tinó neki szaladt. A vajúm keresztül dobt a nem bírt lábra állni.

A pestiek visszautaztak. Maga maradt Sári is. A vakáció végére járt. Keserű hangú levelet kapott Pestről.

Képek a külföldi papnevelésről.

Az alábbi három ausztriai egyházmegyének, amelyekkel aztán be is fejezzük Ausztria papneveléséről való szemlénket — semmi különös intézkedése nincsen e téren s ezért röviden végzünk velük. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy nem gondoskodnak eléggé papjaik kellő kiképzéséről, hanem csak azt, hogy e téren az általában szokásos keretek között mozognak.

Wien.

Ausztria főegyházmegyéje is papjait már az első gimnáziumtól kezdve igyekszik nevelni. Érseki kis szemináriuma van (Knabenseminar) leendő papnövendékek részére, amelyben évenként 280—300 fiút nevelnek. A növendékek áll. gimnáziumot látogatnak. A helyek részben fizetések, részben ingyenesek. A kis szemináriumnak körülbelül fele lép át a nagy szemináriumba, a másik fele időközben eltávozik.

A bécsi papnevelő eddig tudvalevőleg a Sefans Kirche-vel szemben volt, most építik számára a régi Waisenhausgasse-ban (most Bolzmannngasse) a Pázmáneummal közvetlenül szemben az új szemináriumot. A növendékek száma rendszeresen 100 körül van.

Magáról a papnevelésről sok mondani való nincs, egyrészt mert nálunk is eléggé ismert, másrészt mert semmi különösöt nem tartalmaz. Theológiai kiképzésüket a bécsi egyetemen nyerik kivétel nélkül, s ez nagy előny számukra abban a tekintetben, amelyben általában az egyetemi előadásoknak főértéke van, t. i. szélesebb látókörre tesznek szert. Viszont talán azt is megjegyezhetjük, hogy a bizonyos tekintetben a nyert kiképzés inkább extensív, mint intenzív. Amit úgy értek, hogy nagy anyagot végeznek el, de ezt nem dolgozzák úgy át, mint mondjuk egy vidéki szemináriumban az esetlegesen kisebb anyagot. Különösen érzik ez a körülmény a dogmatika terén, — (s ez általában áll az összes osztrák egyetemekre és szemináriumokra), — amelynek anyagát a két

— Tanárnői képzőbe nem vettek föl. Szeretet házban se kaptam meg az anyasági állást. Minden kérvényem kárba vész.

Sári leült. Válaszolt:

— Megyek vissza a zárdába. Engem nem ijeszt el az élet, mert ismerem az iskola meg egyenesen szép. Szorgalomért fizetnek: jeggyel. Az élet? az nem mindig. A gyöngét leteperi az erős. Emlékszel a kis kojhomalacra? a Boci története sem kophatott ki emlékeidből. A Balatonban mondtam nagy ábrándjaidra: Elfújja az élet! Olyanok, mint szívárványos vizsugarak. A malacot a bot őrizte meg a koplalástól s a durvaságtól. Nekünk ki lesz az életben védőnk? Kell valaki. Falán oszlop. Erős, szép, mint a korinthusiak. Mi vágyunk rá borostyánnal. A teste legyen oszlop. Ciráda, ornament oszlopfőjén a lélekszépség remekbevalótsága. A házas, gondos, petyhesre fészkelő asszony legyen a borostyánja . . . Gyógyulj ki képzelődésből. Légy valaki borostyánja . . . Tudod, az élet durva, erőszakoskodó. Szükséges valaki erőskezű védelme.”

Csökölő unokatestvéred:

Sári.

első évben végzik el. Már most ha tekintetbe vesszük, hogy kezdő theológusokról van szó, akiknél a szükséges filozófiai előképzettség is hiányzik, továbbá, hogy a dogmatika mellett még rengeteg anyaggal kell megbirkóznunk, nem csodálkozhatunk, hogy a legjobb előadások mellett sem produkálhatnak sokat a növendékek. Ezt különben maguk a dogmatika tanárok érzik a legjobban, csak rendkívül nehéz a változtatás.

A speciális dogmaika wieni professzora dr. Lehner József, aki egyike azon egyetemi professzoroknak, akiknek szívében fekszik nemcsak az, hogy tantárgyát előadja, hanem az is, hogy tanítványai tudjanak is valamit, úgy segít a dolgon, hogy két hetenként kolloquálhat, ami momentán kellemetlen lehet a hallgatókra nézve, de a haszna annál nagyobb. Ezen felül a wieni II. éves papnövendékek részére a szemináriumban is külön ismétlődő és gyakorló előadásokat tartanak dogmatikából.

A IV. éves növendékek részére az egyetemi mellett külön homiletikai előadást tart a szeminárium rektora heti 2 órában rendszeren Jungmann olvasás és magyarázzák, s minden alkalommal 3 növendék prédikációt is ad elő. Ha még hozzá vesszük a heti 2 órás pedagógiai előadásokat s a növendékek kebelében működő különböző szociális és apologetikus szakosztályokat, tapasztalunk kell, hogy a növendékek nagyon igénybe vannak véve a sok előadás miatt, privát tanulásra nem jutulok idejük.

A lelkiélet nevelésére meg kell említenünk a napi fél óras elmélkedést és a január 1—6-ig tartó évi szentgyakorlatokat.

A növendékek az I. évben kapják a tonzurát, a második évben a kisebb rendeket, s a IV. évesek az évvégi vizsgák után 8—8 napos interstítiummal a nagyobb rendeket.

A fölszentelés után 5 évig kötelesek évenként egy-egy munkát készíteni (Pastoralárheít), s ezzel a hivatalos kiképzés befejezést nyert.

Brünn (Brno).

A három német egyházmegye után, amelyek körülbelül középen fekszenek, nézzünk egy cseh egyházmegyét északon, Brünn és azután délen a szlovén Laibachot.

Mint hogy az osztrák egyházmegyék szervezete meglehetősen egységes, nagy eltéréseket itt sem találunk.

A Brünni egyházmegyének is van kis szemináriuma, amelybe csak a II. gimnáziumi osztálytól kezdődőleg vesznek fel. A nagy szemináriumtól el van különítve. Figyelemreméltó, hogy már itt megkezdik a naponkénti elmélkedést, amit hasonló intézkedésekben nem igen találunk meg.

1904-ben építettek új papnevelőt, ahol a gazdasági teendőket apácák látják el. A növendékek — évenként 90—100 — közös termekben laknak, a IV. évesek kevesebben egy teremben. A kiképzés, mint Ausztria más egyházmegyéjében. Érdekesek a prédikációs gyakorlatok, amelyeket minden nap az ebéd alatt tartják. A IV. évesek ezenfelül külön minden vasárnap a papnevelde kápolnájában is. A prédikációk után lelkiolvasmány van.

A növendékeknek van hitvédelmi,

szociológiai szakosztálya, ezenkívül torna egyesületük is. Ez utóbbiban azonban nem annyira praktikálják a tornát, mint inkább a tornaegyesületek vezetésében nyerni kiképzést. Erre azért van külön szükség, mert a szabadgondolkodó irányzatok meglehetősen virágzó tornaegyesületekben csoportosították az ifjúságot, most ezek ellen kimondottan katolikus tornaegyesületekkel küzdenek.

A II. évben kapják a tonzurát a IV. év végén a kisebb rendeket, 2 nap múlva a subdiakonatus, 10 nap múlva a diakonatus, s pár nap eltelte után a presbyterátust.

Felszentelés után külön dolgozatokat nem kívánnak, de 4 év eltelte után kötelesek a plébánosi vizsgára állani.

Laibach (Ljubljana).

Kis szemináriuma a leendő papnövendékek befogadására a laibachi egyházmegyének is volt, 1846-ban emelte Ant. Aloys Wolf Collegium Aloysianum néven. Laibach jelenlegi püspöke dr. Ant. Bon. Jeglio 1910-be úgy látszik az akkor tartott egyházmegyei zsinaton megszüntette s helyette az intézetet „cleri populique subsidium fultus”, a papság és a hívek anyagi támogatásával katolikus laikus intelligencia nevelésére alakította át.

A papnevelő 80—90 növendéket számol. Megemlítésre méltó intézkedései, hogy a szociológiát külön heti 2 órában tanítják, amit a többi osztrák papnevelőben nem találhatunk fel. Ugyiszintén figyelemre méltó, hogy a theologiai tanárok egyike évenként külön szemináriumot tart, melynek célja a növendékeket az újabb és legújabb theologiai irodalomról tájékoztatni. A szeminárium részére minden egyes hallgató köteles évenként egy-egy dolgozatot írni (lehet könyvismertetés is), amely ha megfelelő az egyházmegyei újságban közlésre is kerül. Az egyházi hit-szónoklatból a IV. év végén kötelesek vizsgát tenni, amelyen egy szlovén s egy német prédikációt adnak elő.

A papnövendékek körében különböző körök működnek, ilyen az Aranyszázu szent. Jánosról elnevezett tudományos akadémiájuk, ezenfelül van szociológiai, hit-szónoklati, de van szépirodalmi és zenei kör is.

A lelki élet emelésére öt évvel ezelőtt alakult a Mária kongregáció. Az elmélkedést miként Innsbruckban, ugyi itt is a cellákban tartják a növendékek (Egy cellában 2—2-en laknak, az első évesek 4—4-en.).

Az első évben a növendékek felkapják a tonzurát, a második évesek a kisebb rendeket, a harmadik évesek közül pedig 7—8-at 1—1 napi intersticiummal pappá is szoktak szentelni misézhetés és az asszisztencia ellátása végett. Iurisdictiont gyóntásra azonban nem kapnak.

A felszentelés után 2 évre jelentkezhetnek a plébánosi vizsgára, amelyet két részletben tesznek le:

a) Dogmatika, egyházzségi, s az egyházmegyei zsinati statutumok IV. titulusa tárgya az első vizsgának, a másodiknak

b) erkölcstan, lelkipásztorkodástan, s a statutumok II—III. titulusai.

A plébánosi vizsga leteléséig köteles minden egyes pap valami theologiai (rendesen a pásztorációba vágó) tételt kidol-

gozni, aztán megszünt minden kötelezettség. Ehelyett esperes-kerületekként körök vannak, ahol a lelkipásztorkodási témákat beszélnek meg.

(Folytatjuk).

Radványi József.

A Csiki Hirlapnak.

A nagyszabású frázisok még nem bizonyítanak semmit. Legutóbbi számuk széljegyzetei olyan felületességgel árulnak el egy cikkirő, mint a szerkesztő részéről — ha ugyan a szerkesztő előzetesen átnézte — hogy az még a legcsapnivalóbb zsidógyereknek is szegyenére válna. Azt az erkölcsi nihilizmust, melyet a nevezett cikkben közreadtak, nagyobb csapásnak tartjuk a székelysége egy elveszett csatánál. Önök talán azt mondják, hogy cáfoljuk meg a cikkirő állításait. Ezt megtesszük, de csakis azon tiszteletnél fogva, mellyel volt tanárunknak tartozunk. Cáfolatunk ez: Isten ötödik parancsa így szól: „Ne ölj”. A hatodik pedig így mondja: „Ne paráználkodjál.” Ez isteni szó, isteni törvény. Ezzel szemben százezer megbomlott agyu és cikkező tekintélye sem ér semmit. Abból, hogy romlott emberek megszegik a törvényt nem következik, hogy most már szabad a törvényt megszegni. Maga a cikkirő is csak másokat gyilkolna le lelkiismeretfurdalás nélkül, de már tiltakozik az ellen, hogy az ő bőrét acélgolyókkal kilyuggassák. Jó lesz egy kis sé keresztényül is gondolkozni.

Égészséges városi politikát!

Gyulafehérvár a kétszáz év előtti áttelepítéssel bele került a mocsárba és azóta sem tudott kieviczkélni belőle. Mégis sokan vannak, kik minden tervet, ami Bécsből jön, egyenesen a legjobbnak kiáltanak ki, még ha 200 év múlva is attól kellene koldulniok unokáik unokáinak. Mi is attól a szerenesetlen telepítéstől koldulunk és fogunk koldulni mindaddig, míg a mocsárban maradunk. Hogy mégis szóvá tesszük az égészséges városi politika kérdését, ez azért van, mert városunk új polgármestere olyan időben vette kezébe a város ügyeinek vezetését, amidőn egy helyesen és tervszerűen kiépített program megvalósításához megvan a kedvező alkalom.

Mindenekelőtt a vízvezeték ügye fontos. A terv úgy készítendő és valószínű meg, hogy a szőlők alján is legyen egy-két vízcsap. Ez aztán lehetővé teszi nemcsak a szőlők könnyebb kezelését, de a város visszatelepítését is.

A világitás, az utcák jókarbantartása, a köztisztaság már régóta hangoztatott és kiáltó szükségletek.

A mezői utak maholnap járhatatlanok. Egy kis jóakarattal és utánjárassal itt is sokat lehetne segíteni. Ne várjuk azt, míg valamelyik békés polgártársunk kocsija felborul és nyomorékká tesz 4—5 személyt. Hamarabb is szabad az utakat kijavítani.

Vasuti csatlakozásunk Kolozsvár felé a lehető legmüngőbb. Reggel 7 óra 33

perkor indulok Kolozsvár felé, vagy akár Marosvásárhely, Marosújvár vagy Torda felé, Tövisen kell 2 és fél órát várakoznom csak azért, mert elég meggondolatlan voltam és gyulafehérvári lakós lettem. Közben természetesen szidhatom a máv. igazgatóságát, rám sem hederitene.

Fürdünk sincs. Mehetünk az Ompolyba vagy a Marosba fürdeni.

Fiakkereink rosszak. Nem csoda. A legujabb fiakker is ha végig ment a hepelupás utacákon kétszer-háromszor, akkor már vége volt. Az utas természetesen azt hitte, hogy csontjainak szilárdságát akarják kipróbálni.

Az állomás melletti mocsarat is illenék valahogyan eltüntetni. Az idegen ép azt látja meg legelőbb s annak a képével távozik tőlünk.

A városi kórházat is fejleszteni kellene. Az pedig igazán furcsa, hogy a járvány kórház előtt az uton trágyadombok ékeskednek.

Az egészségügyi csatorna födetlen fővel szalad végig a város között és a város mellett.

Mindezeknek a rendezése pénzbe, pénzbe kerül, pedig fizetni nem szeretünk, nem is igen van miből. Hanem más mungó városok mindent ki tudtak eszközölni az államtól, hát ez az ősrégi mungó város is talán csak annyit megérdemel. Ha nem lehet mungósággal, hát akkor igazán nincs értelme a nagy kormánypartiságnak, akkor az ellenzék soraiban is anynyit el lehet érn.

A sok kívánságból ha 3 évenként egyegy megvalósul, akkor az új polgármester felvirágoztatta Gyulafehérvárt. Szívöböl kívánjuk.

A mai vallásoktatásról.

Írta: **Kászoni János** áll. isk. igazgató.

A mai kor vallástalansága aggodalommal tölti el nemcsak az egyház vezetőit, szolgálait, mint neveléssel foglalkozókat; hanem a társadalom vezetésében közreműködő más világi egyéneket, testületeket is. Ez aggodalom, tudva a vallástalanság káros hatását, kettőzötetett erővel sarkalta és sarkalja az aggodókat, terjedésének megakadályozására. Sokat írnak, sokat beszélnek az arra hivatottak, a vallástalanságról, annak káros voltáról és az ellene való védekezésről, a teendőkről is. Vallásos könyvek, újságok terjesztését, a vallásos nevelést és tanítást ajánlják ellene óvszerekül.

Vallásos könyvek, újságok is vannak, a nevelés-tanítás is hála Istennek még vallásos szellemben foly az egész vonalon és mégis a vallástalanság megvan s terjed rohamosan előre. Hol lehet a hiba? Mert valahol kell lenni és pedig óriásinak, mivel az általános vallásos nevelés dacára a vallástalanság is általános kezd lenni. Hisz még az eddigi vallásos vidékek lakói is kezdenek lassankint, a vallástalanság karjaiba omlani. Minden épeszű és vallásosan érző embernek meg áll az esze, s megdöbben a szíve, ha ezt tapasztalja, ha látja, hogy az illetékes tényezők odaadó működése, fáradozása, testi, szellemi és anyagi erejének feláldozása nem a kívánt gyümölcsöket hozza, s nem az óhajtott célt szolgálja.

Kénytelen minden gondolkozó, különösen hitoktató és tanító, kik a vallásos nevelés főtenyezői e valóság — munkájuknak eredménytelensége fölött, gondolkozni s a hibát keresni, kutatni, mert említett van hiba s ha van az meg is található.

Azt mondják, a szabadgondolkozók s az általuk termelt irodalom, a napi sajtó, a rossz társadalmi szokások, rossz példák stb. az okai és teszük tönkre fáradozásunk eredményét. De hát kérдем: a szabadgondolkozók s azok szülői nem voltak-e vallásosan nevelve; a napi sajtó vezetői s olvasói a társadalom nem volt-e vallásosan nevelve s a rossz példát nyújtók ellen, nincs-e a megbotránkozóban vallásosan nevelt s így is érző szív és gondolkozó ész, hogy ezek segítségével annak ellenálljon?

Ezek mindenike részesült vallásos nevelésben és teljesítette a vallás gyakorlatait, hisz mindenütt volt vallásos tanítás-nevelés s mellette vallásos gyakorlat. Avagy a szívbe vetett vallásos érzelem magvai tökéletesen kivesztek volna, a csírák elpusztultak volna? A gyermekkori szép emlékek, nevelőjük, hitoktatójuk által tanításukkal s jó példájukkal rájuk gyakorolt hatások s azok keltette érzelmek nyom nélkül eltűntek volna a lélekből, a szívből? Lehetetlen! Mert nem lehetséges az, hogy az első áldozás, a bér-málás s az ezekhez fűződő események emléke teljesen kitöröljődjen. Nem lehet, hogy az a szép kép, midőn mint kis gyermek az édes anya ölében, vele összetett kezekkel az anyanyelvvvel együtt a rópké imádságokat tanultak, elmosódjék, mert e kép azt hiszem legtöbb ember lelkében annyira be van vésődve, hogy legalább a lefejkvésor önkéntelenül is imára indítja a szívet. Az ilyen ember pedig még alapjában nem lehet vallástalan.

De a főt emelt tényezők az elemi ismereteken túl több ismeretekkel rendelkeznek, miket hosszabb iskolázás körében, a középiskolában szereztek. Hát nem volt-e itt is hitoktatás, vallás gyakorlat s nincs-e ma is? Nem volt-e alkalom az ifjuban a szülői háztól és elemi iskolából hozott vallásosságot megerősíteni, öregíteni? Bizony nem — felelik — mert kevés a hittanóra!

Kérem szépen, — itt van a hiba! Mert a vallást, a hitet tanítjuk. A betanításra pedig kevés az idő. Sokat foglalkozunk a meghatározásokkal, az ágazatok, cikkek-lyek, parancsok, a bünök nemeinek elsorolásával, de a lélekre, a szívre nem tudunk hatni; az érzelmet nem tudtuk beplántálni, mert az előbbieket miatt nem futott az időből.

H I R E K.

Urnapija. Kedvező idő mellett tartottuk meg Gyulafehérvárt az urnapi körmenetet. A papnövendékek énekkara szép énekekkel, a katonai zenekar kitünően begyakorolt egyházi zenedarabokkal emelte a körmenet ünnepélyességét. A negyedik oltárnál a görög katolikus hívek plébánosa énekelte az evangéliumot román nyelven.

Szászrégenben szépen sikerült esztélyt rendezett az ottani Oltáregylet agilis igazgató helyettese. A nagy műrésszel előadott ének- és zenedarabok, valamint br. Vécsey J. Aurél teológiai tanár ünnepi beszéde az Oltári szentségről nagy mértékben hozzájárultak a szép és intelligens közönség vallásos érületének emeléséhez.

Magyarigenben Lestyán József hit-tanár tartott szent beszédet. A kikerülést szintén nagy ünnepélyességgel tartották meg. Részt vettek Zlamál és Rass tanárok is az ünnepélyen.

Tövisen 3 papnövendék segédkezett a szent misénél és a körmenetnél, mely kedvező időben szépen sikerül. Örvedetes látni a szíves készséget mindenfelé, mellyel a hívek igyekeznek az Ur ünnepeinek fényét mindig nagyobbítani.

Szives kérelem. Nagyom kérem a szem-nárium és internátus Regens urakat, kegyeskedjék valaki egy jó viseletű, kitünő tehetségű, ép, egészséges, árva, szegény növendéket szervitornak felvenni az intézetnél, a jövő tanévre, ahonnan a gymnázium első osztályába feljárhatna. „Aki egy árvát megment, nagyobb jót tesz, mint, aki egy új várost épít”.

Apanagyfalu, 1914. június 1-én.

Bochkor Ferenc plébános.

Az udvarhelymegyei róm. kath. általános Tanító-Egyesület 1914. évi június hó 27-én Székelyudvarhelyen a róm. kath. főgymnázium disztermében rendes közgyűlést tart. Targysorozat:

1. 9 óraker: szentmise és Veni Sancte a plébániai templomban.
2. 10 óraker: elnöki megnyitó.
3. A mult gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése.
4. Elnöki előterjesztések.
5. Püspöki leirat státusgyűlési képviselő választók választása tárgyában és a választás megejtése.
6. Főjegyző jelentése a fiökkörök működéséről.
7. Bizottság kiküldése a pénztár megvizsgálására.
8. „A vallásoktatás védelme”. Előadó: Bálint Zoltán etédi tanító.
9. „Az 1913. évi XVI. törvencikk sérelmei a katoilkus tanítóságra és a nyugdíj revizió.” Előadó: Bálint Károly koron-di tanító.
10. Könyvtárnok jelentése a könyvtár állapotáról.
11. A pénztárvizsgáló bizottság jelentése.
12. Indványok, melyek az alapszabályok értelmében a közgyűlést megelőzőleg 8 nappal az elnökséghez írásban benyújtandók.

Pál István, apát-kanonok, egyes. elnök.
Gyurcovecz Károly egyes. főjegyző.

A gyulafehérvári rk. elemi fiúiskolában az 1913—1914-ik tanévet záró nyilvános vizsgálatok a következő sorrendbe tartatnak meg:

- Június 17-én d. e. 8 órától kezdődőleg I. osztály.
Június 17-én d. e. 10 órától kezdődőleg II. osztály.
Június 17-én d. u. 2¹/₂-től kezdődőleg III. osztály.
Június 18-án d. e. 7¹/₂-kor hálaadó istentisztelet.

Június 18-án d. e. 8 órától kezdődőleg IV. osztály.

Június 18-án d. e. 11 órától kezdődőleg záróünnepély.

Az 1914—1915. tanévi beiratások folyó év szeptember hó 1., 2. és 3-án tartatnak a rendes tanítás szeptember hó 4-én kezdődik. Gyulafehérvár 1914. június hó. Az igazgatóság.

A gyulafehérvári zárdai leányiskola évrő vizsgálatainak sorrendje:

Június 15-én d. e. francia és német vizsga.

Június 15-én d. u. I. zenevizsga és tornavizsga.

Június 16-án d. e. polgári iskola I. osztály.

Június 16-án d. u. elemi iskola II. oszt.

Június 17-én d. e. polgári iskola II. osztály.

Június 17-én d. u. elemi iskola I. oszt.

Június 18-án d. e. polgári iskola III. osztály.

Június 18-án d. u. elemi iskola III. osztály.

Június 19-én d. e. polgári iskola IV. osztály.

Június 19-én d. u. II. zenevizsga.

Június 20-án d. e. elemi iskola IV. osztály.

Június 22-én reggel fél 8 óraker Te Deum, utána évrőünnepség.

A vizsgálatok d. e. 8 óraker, d. u. 3 óraker kezdődnek. A magánvizsgálatokat június 20-án és 22-én tartjuk.

A népesedés problémája. E napokban hagyta el a sajtót Bernát Istvánnak, az ismert közgazdász munké: A népesedés problémája. A szerző, — aki munkáját a Tudományos Akadémiában olvasta fel — reámutat — arra a szomorú tényre, hogy a születések apadása nemzetközi jelenség, s ha kutatjuk az okot, mely a születések számának aránylagos csökkenését előidézi, azt látjuk, hogy sem az anyagi jólét emelkedésével, sem a tudással nem jár együtt a népesedés szaporodása is. Neves férfiak (mint Wolf Gyula, Paul Leroy-Beaulieu, Hubbard, Kidd) kutatásainak eredményeivel s egyéb adatokkal bizonyítja, hogy a tudás terjedésével s a gazdasági jólét emelkedésével arányosan csökken a népesség szaporodása. Felhozza a szerző eklatáns például a zsidóságot, mely az uróbbi időben kulturában és anyagi javakban sokra vitte, de ugyánekkor nagy mértékben elveszti azt, ami előbb ereje és büszkesége volt: a termékenységet. Amily mértékben emelkedett a mult században a zsidóság vagyonosodása, ép oly arányban csökkent a születések száma. Ezen tények konstatálása után méltán tör ki a hazafiui elkeseredés hangja a szerzőből, midőn kérdi: „Haladás vagy civilizáció-e az, ami a pusztulásához, megsemmisüléséhez vezet?” Hol van az orvosság e fenyegető bajjal szemben, hol a menekülés a mindinkább tornyosuló veszedelmek elől? A kérdés megoldását a szerző abban találja, hogy ott, ahol az egyének modern értelemben vett boldogsága összeütözik a diázdekkel, az utóbbinak biztossituk a kiadalt. Azonban ezt nem lehet adminisztratív intézkedésekkel elérni, ez csak az egyén felelősségérzetétől várja, melyhez azonban nem elég az altruizmus halvány ideálja. Reá

kell birni valamiképp az egyént, hogy a közte és a köz érdeke közt kifejlődött ellentétet kiegyenlítse kérdésében biztosítsa a fajnak a jövőjét lemondás és áldozatok árán és akkor is, ha ebben maga már nem is részesül; s az a hatalom, mely reá bírja az egyént, hogy kényelmét feláldozza önként, feltűnés és külső jutalom nélkül a társadalomnak és az emberiség jövőjének: a vallás. A faj érdekei tehát csak úgy győzhetnek az önérdéken, ha utóbbinak helyébe lép a felelősségérzet kötelessége vallási szankcióival.

Csak egy anya tudja mennyi gondot okoz egy gyermek táplálása, amikor a legegyszerűbb táplálószer, az anyatej hiányzik vagy kevés. Milyen sokszor győtrődik az anya amiatt, hogy nem tud mit adni gyermekének. Am ezert a gondos anya nem bocsátkozik kísérletezésekbe, hanem csakis kipróbált, megbízható tápszerhez folyamodik, s ez nem lehet más, csak a Nestlé gyermekliszt, amely már pár nap múltán érezteti kitűnő hatását. — Egy igen tanulságos könyv jelent meg a Nestlé-liszt használatáról és úgy ezt a könyvet, valamint egy próbadozozást Nestlé-lisztet ingyen és bérmentve küld a Henri Nestlé cég, Wien, I., Biberstrasse 57P.

Az „Unió” élet- és gyermekbiztosító intézet m. sz. a nagy számban megjelent biztosított felek és dr. Wittmann Mór udvari tanácsos elnöklése mellett május hó 24-én tartotta 51-ik rendes közgyűlését. A jegyzőkönyv hitelesítésére Kressalek Béla és Wiener Mór urak küldettek ki. Az 1913. üzleti évről szóló jelentés és mérleg ismét oly adatokat tartalmaz, melyek az egyleti talajból fakadó eme intézetnek eredményes működését és fejlődését mutatják. Az 1913. évben 15,527.375 korona új üzlet kötöttet. A biztosítási állomány korona 84,684,372.64-re emelkedett. Esedékes tőkék fejében a lefolyt üzleti évben korona 2,110,956.79 lett kifizetve. A díjtartalék 22,647,650.18 koronáról 24,075,145.27 koronára emelkedett. A jutalék felemelési tartalék 310,827.52 korona és a külön tartalék 365,748.50 koronával szerepel. A díjbevételek és kamatok az 1913. évi nehéz szomorú és gyenge kereseti viszonyok dacára 5,175,430.06 koronáról 5,483,369.47 koronára emelkedtek, ami az intézet céltudatos és gondos vezetését élénken bizonyítja. A jelzálogkölcsönök 580,223.30 korona folyósítási nyereséget, mint vagyonszaporulatot, eredményeztek. Jelentékeny leírások s tartalékok levonása után a normális üzletből 65,331.47 korona nyereség származik, mely egyenlő részben a jutalékfelemelési tartalék és külön tartalékhoz esatoltott. A hivatalnoki nyugdíjalap 571,550.87 koronából áll s 68,319.03 korona emelkedést mutat. A hivatalnoki kar hű és buzgó munkásságának elismerése jeléül, az igazgatóság indítványára, a hivatalnoki nyugdíjalaphoz 10,000 korona utaltatott át. A közgyűlés a jelentést és mérleget tudomásul vette és a felmentvényt egyhangulag megadta. A felügyelőbizottságba a lelépő tagok közfelkiáltással újból megválasztattak. Miután még Leitner Zsigmond és Kallivoda Ferenc szövetkezeti tag urak indítványára, az összigazgatóságnak, felügyelő bizottságnak, különösen dr. Wittmann Mór udvari tanácsos elnöknek, dr. Alexander Bernát igazgatósági tagnak, Kohn Arnold alelnökvezérigazgatónak, ugymint Friedlaender Izidor ügyvezető igazgatónak és a tiszt-

viselői karnak jegyzőkönyvi köszönet és elismerés szavazatot, elnök a közgyűlést berekeszti.

IRODALOM.

Tanitsuk-e a latin nyelvet?

Irtja: **Vekerdi Béla** főgimn. tanár. Ára 2 K.

A középiskola alapos reformra szorul. Mindenki a maga módja szerint akarja megreformálni. Egyik a hittant akarja kidobni, másik a latint, másik az algebrát, másik a földrajzot és így tovább. Fenti könyv a latin nyelv tanítás ellen íródott és egy szempontból igaz van, tudniillik szerző a diákok boldogságát tartja szem előtt. De éppen ezzel elárulja azt is, hogy rossz pedagógus. A gyermeki boldogsághoz elé a nem tanulás, ez legtöbb esetben igaz, de az emberi boldogsághoz nem. Már pedig az iskolának az a célja, hogy tisztességes, jellemes, de főképp boldog embereket neveljen, az életben kell olyan dolgokat is eltűnünk, amik nem kellemesek. Tehát szokassa csak hozzá az iskola a fiatal lelket ahhoz, hogy olyan dolgokkal is foglalkozzék, ami neki nem kellemes. A kötelesség sem kellemes, mégis teljesíteni kell. Tehát ne a gyermeki boldogság legyen a nevelés célja, az a gyermek eléri a tanárok nélkül is, hanem az, hogy munkaszerető és kötelességtudó és teljesítő polgárokat neveljünk a hazának. A könyvnek hangja különben elég nyugodt, de a kath. egyház álláspontját a latin nyelvvel szemben nem elég szerencsésen ismertette. Az egyház szereti a latint, de nem létföltétele az egyháznak a latin. Ha a latin nyelvet nem tanítják a gimnáziumokban, azért még mindig tud jó papokat nevelni az egyház, mint ezt Angolországban látjuk.

Mária dalok és más vallásos költemények. Irtja: Rudnyánszky Gyula. Második új kiadás. Rudnyánszky Gyula, a magyar irodalom nagy halottja, nem sok idővel halála előtt, még alkotó ereje teljében elhatározta, hogy híres Mária-dalait új kiadásban közrebocsátja.

Megrendelhető: özv. Rudnyánszky Gyuláné Réthy Laura; Budapest, VII. Thököly-ut 85.

Szerkesztői üzenetek.

Dr. Hevesi Sándor, Erzsébetváros. Nem érdemes olyan nagyon felháborodni. A két pap úgy látszik szívvel-lélekkel munkapárti, de tudomásunk szerint a munkapárt sem sokra becsüli őket.

Rejöd Tibor dr. Róma. Jól működnek mindannyian. A ditrói káplán már olasz nő-tákat füttyöl a székely göböknek. Csak a székely göbök nem akarnak úgy táncolni, hogy a káplán füttyöl.

O. D. Magyarlajos. Önnek nincs igaza. Ön felháborodik azon, hogy az ellenzék sípolt az országházban, de azon nem, hogy a munkapárt előzőleg nyílt törvényszegést követett el. Önnek az semmi, ha az ország pénzből 4 millió 600 ezer koronát elvonnak, de az már baj, ha az ellenzék sípolni mer. Hát kérem ha ez sem farizeizmus, akkor sziveskedjék megírni, hogy mi az?!

Pályázati hirdetmény.

Alulírott egyháztanács a csiknagyhaldogasszonyi róm. kath. főkantori állásra pályázatot hirdet.

Javadalma: 1. Kézpénzfizetés 1000 kor. 2. Ájtatos alap kamataiból 10 korona. 3. Koronajövedék kötvény kamataiból 8 korona. 4. Orgona fuvnyomatási díjban 80 korona. 5. Toronyóra kezeléért ideiglenesen 88 korona. 6. Dánfalva községtől 133 terü fenyő-fa és 102 kézi napszám. 7. Karczalva községtől 12 terü bükkfa. 8. Stólailetékből: liberás temetésekben 1.68 korona, más temetések alkalmával 1.40 korona. 9. 1 hold 341 négyszögöl kert. 10. 1 hold szántó és 1 hold kaszáló. 11. Tisztességes lakás rendezett gazdasági épületekkel.

Kötelessége: Összes kántori teendők végzése. Férfit énekkar szervezése és vezetése. Kiválóan kötelessége az iskolás-gyermekket hetenkint két félnapon át egyházi énekekre oktanni a régi iskola tantermében. Köteles orgona-fuvnyomóról és a korus tisztaságáról gondoskodni.

Pályázati határidő folyó év június 27-ik napja bezárólag. Kántori verseny, vagyis próba megkívántatik. Próba június hó 28-án délelőtt és délután. Az állás főpásztori kinevezés után azonnal elfoglalandó.

A pályázók, egyéb okmányaik között igazolni kötelesek, hogy dalárdát vezettek, vagy vezetni képesek.

Karczalván, 1914. június 6.

Egyháztanács.

Pályázati hirdetmény.

Alólírott egyháztanács és iskolaszék a lövetei róm. kath. kántor-tanítói állásra pályázatot hirdet. A pályázati határidő 1914. június 21. Ezen állás jövedelme a díjlevél szerint 1384 korona 21 fillér. A kántor-tanító teendőit az egyháztanács és iskolaszék fogja megszabni.

Lövete, 1914. június 10-én.

Egyháztanács és Iskolaszék.

Panasz.

Még sem járja, hogy keservesen szerzett pénzünkért ehetetlen kenyeret adjanak! Nem is említve azt, hogy a legsilányabb lisztből készítik — mi a mai drágaság miatt talán (?) érthető — olyan piszkos, hogy az ember a szó szoros értelmében hanyási ingereket kap. Miért piszkos? Mert pékjeink nem törődnek azzal, hogy a kemencét fűtés után jól kitisztították-e vagy sem. Pedig — azt hiszem — a tisztítás művelete föltétlenül szükséges; más-hol erre szorosan ügyelnek. Ha tiszta volna a kemence, nem volna piszkos a kenyér és akkor nem kellene folyton bosszszankodni az embernek és nem kellene elővenni minden ügyességét, hogy félórai vakarás, tisztítás után valami ehető is maradjon az ugynevezett „kenyér”-ből. Jó lenne, ha ilyen uton is figyelmeztetjük kenyérsütőinket a tisztaságra, nehogy erősebb módon kelljen eljárni velük szemben.

Megkülönböztetett tisztelettel

cséfalvi.

Réz és vasbutorok, háló, ebédlő, kórházi és kerti berendezések, sodronyágybetétek, kocsiülések, lószőr és asztracok, divánok, rézkarnisok, ablak-róletták, redőnyök, mosdóasztal és mosdó készletek, szoba kloset, fa- és széntartók, kályhaellenzők, tüzelő-készletek, ruha-fogasok, patkány és egérfogókat legutányosabban szállít:

GARAI KÁROLY
RÉZ- ÉS VASBUTOR KÉSZÍTŐ
ARAD
JÓZSEF-FŐHERCEG-U. 11.

Feltűnést kelt a teljesen látható írasu eredeti amerikai

„FOX“-írógép

legújabb modellje.

Referencia: Külügyminiszterium 250.—Fox.

Telefon: 112—98.

Dijtalanul bárhol bemutatja **SCHÄSER FERENC**, a Fox Typewriter Co. Grand Rapids, Michigan U. S. A. amerikai írógépgyár **gyulafehérvári képviselője.**
Telefonszám: 16.

Legnagyobb esetleges nyeresémi **EGY MILLIÓ** márká. Szerencse ertesítés. Legnagyobb esetleges nyeresémi **EGY MILLIÓ** márká.

Első húzás június 18-án.

Meghívás

a hamburgi állam által garantált sorsjáték **nyeresémi esélyességhez** való részvételre, melynél

13 millió 731,000 márká

feltétlenül mind nyereség ki lesz sorsolva.

Ezen sorsjáték, a magas kormány határozata folytán, tökéletes által nagyban javult, minél átlag az összes nyeresémi körülbelül 40%-os emelést mutatnak, úgy hogy a világnak egyetlen-egy sorsjáték ily előnyös nyereségi esélyeséget nem nyújt.

Az eddigi legnagyobb nyeresémi szerencse esetében

600.000 márká

most már

EGY MILLIÓ MARKÁRA

emelkedett. Az esetleges legnagyobb nyeresémi, valamint a jutalomdíjak és főnyeresémi:

1,000,000 márká

900,000 márká	305,000 márká
890,000 -	303,000 -
880,000 -	302,000 -
870,000 -	301,000 -
860,000 -	300,000 -
850,000 -	200,000 -
840,000 -	100,000 -
830,000 -	90,000 -
820,000 -	80,000 -
810,000 -	70,000 -

azonkívül sok nyeresémi a **60.000, 50.000, 40.000, 30.000, 20.000, 10.000** márkával kerülnek sorsolás alá.

A sorsjáték összesen 100,000 sorsjegyből áll, amelyek közül **56,020** szám — tehát több a felénél — 7 húzás folyamán fokozatosan olvadt ki lesznek sorsolva.

Az 1-ső sorsolásra szülő sorsjegy ára:

Egy egész sorsjegy 10 M. (12 K.)	Egy fél sorsjegy 5 M. 6 (K.)	Egy negyed sorsjegy 2,50 M. 3 K.
-------------------------------------	---------------------------------	-------------------------------------

A hivatalos államczimrel ellátott sorsolási tervezet, mely a következő sorshúzás betéjei valamint a teljes nyeresémijegyzék tartalmazza, kívánatra **ingyen és bérmentve** küldöm.

Sorsolás után minden résztvevő megkapja a nyeresémijegyzéket.

A nyeresémi az állami szavatolása mellett közvetlen a sorsbuzás után kifizettetnek.

Megbízásokat kérem azonnal, legkésőbb

Június 18-áig

Samuel Heckscher senr., Bankgeschäft in Hamburg (No 1000)

Itt levágandó.

Rendelő-levél **Heckscher Sámuel senr. bankhá-** sának **Hamburg 1000 sz.**

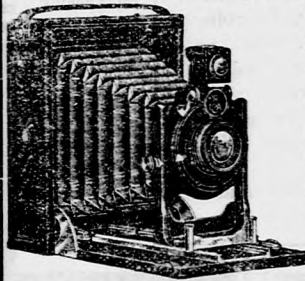
Küldjön (egész sorsjegyet à 10 M. 12 K. fél " 5 M. 6 K. negyed " 2,50 M. 3 K.

Cím

(csatolva küldöm) meg nem
Értéket (együttal postautalvánnyal küldöm) felelő
(utánvételezendő) törlendő.

É R T E S I T É S.

Felhívom a t. amatőrökök figyelmét arra, hogy a már világhírre szert tett „P A L A“ gázfénypapírok megérkeztek s nálam állandóan nagy választékban kaphatók. Ezen papír kidolgozása nem igényel sötétkamarát, kevésbbé világos szobában is előhívható, megvilágításához pedig egy nappali mint lámpafény egyaránt használható. Raktáron tartok továbbá

CELLOIDIN, CELLOFIX, SZÍNES CELLOFIX, BRÓMEZÜST papírokat és levelezőlapokat, másoló kereteket, papírmáské- és üveg-tálatkat, sötétkamrai lámpákat, „A G F A“, „LUMIERE“ és „IMPERIAL“ lemezeket, melyek elvitathatatlanul elsőrendű és egyéb silányabb gyártmányokkal össze nem tevéstendők.

Fényképezési készülékek, valamint a fényképezéshez szükséges összes kémiai szerek eredeti gyári árban kaphatók.

A t. amatőröknek bármely napszakban használható sötétkamra díjtalanul áll rendelkezésre.

Vidéki megrendelőknek készséggel szolgáló árajánlattal.

Megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek!

Schäser Ferencz könyv- és papírkereskedésében. **GYULAFEHÉRVÁRT,**

SZABÓ AURÉL egyháziruha készítő BUDAPEST—KELENFÖLD.

Öskeresztény

(antik. penula)

alakú miseruhák árai az öt részből

Félselyem damasztból paszomántból készített keresztrel és selyem himzett J. H. S.-el arany paszománttal 40.— K selyem .. 45.— K

Külön szövött elő és hátke- resztrel könyű tisztaselyem damasztból arany paszománttal .. 50.— K selyem .. 56.— K

Négyszeresen aranyozott paszománttal 62.— K

Selyem himzzel 80 koronától feljebb.

MEGTEKINTÉSÜL

ÖSKERESZTÉNY VAGY BORROMAUS CASULÁT ÉS PLUVIALÉT IS KÜLDÖK de ezen esetben kérem a ruha színét és az árat, amibe kerülhet közölni.

Szállítok azonkívül bármily elképzehető egyházi ruha és fehérműt, úgy-szintén egyházi szereket.

A LEGOLCSÓBB CÉG.

HINGER JÓZSEF

asztalos mester Gyulafehérvár.

Széchenyi-utca 10. szám (sajál ház),
a Jickeli-féle vasraktárral szemben.

Tervrajzok
díjtalanul
készíttetnek

Készít: épület munkát, festett, masszív, founnéros butormunkát, portále és boltberendezést, ugyszintén javításokat is elfogad. Szállít és lerak tölgy és bükkparkettát. Árjegyzék szerint irodal, vendéglői és ebédlőszékeket, tükröket méret szerint. — Raktáron tart minden fajta fakoporsókat is.

Szolid árak!

Szolid árak!

Lelkiismeretes pontos kiszolgálás.

8* 24—52

A plebániáknak és lelkészi hivataloknak szükséges összes

EGYH. NYOMTATVÁNYOK

kaphatók a Püsp. Lyc. Könyvnyomdában Gyulafehérvárt.

Naponta
friss
élesztő!

LABUD JÓZSEF

(ezelőtt özv. Lakner Antalné)

GYULAFEHÉRVÁR, NOVÁK FERENCZ-TÉR
(a városháza szomszédságában.)

Sütőde és lisztraktár

Ajánlom elsőrendű friss süteményeimet, u. m. tejes és vajas kiilit, sós kiilit, sós fonotat, kalácsot, továbbá fehér, barna és félbarna kenyereimet. Dusan felszerelt lisztraktáromban házi kenyérnek való legjobb minőségű lisztjeimet, melyek kizárólag csakis a hírneves NEUMANN TESTVÉREK cég aradi gőzmalma örleményei.

Naponta
2-szer
kenyer-
sütés.

0-24-102

A pécsi 1907. évi orsz. kiáltáson az Orsz. Igazgysület által nagy elöb. éremmel kitüntetve.

Krisztián József és Fia

méhviaszgyertyagyár, méz, fáklya és viasz raktára

Számos évek óta a pécsi székesegyház és más plebaniák templomi viaszgyertya, örökence, olaj szállítására.

Alapított 1829-ben.

Ajánljuk a főtisztelendő plebános urak becses figyelmébe kitünő minőségű és az egyház rendelkezésére megfelelő valódi méhviasszából készített templomi és egyéb viaszgyertyáinkat bármily nagyságban és az összes templomi kellékeket. — Kivánatra árjegyzékünket bérmentve küldjük.

Telefonszám: 424.

96-21-02

PÉCSETT. Főüzlet: Szigeti országút 3. sz.
Fióküzlet: Jókai-tér 9. szám.

Nyomatott a Püspöki Lyceumi könyvnyomdában (Schäser Ferenc) Gyulafehérvárt.

FRANCIA ITALIAO
Spanyol Német Angol
Spanyol Német Angol
Spanyol Német Angol

OLASZ NYELVET
VILÁGNYELVET
MESTANULHÁZBA
tanító nélkül
SCHIDLOF DE 1000
MÓDSZEREVEL

AZ EGYES NYELVTANOK 10
FUZETBEN TELJESEK A 60F
DISZES VASZONMAPPABAN 27K
EGYBEGYUJTVE 2K

KAPHATÓ:
SCHÄSER FERENCZ
papírkész. Gyulafehérvár.

Fleischer János

(Keresztény katolikus cég.)

egyházi ruha és reverenda szabó
PÉCS, Ferenciek-utca 9. sz.

Évek hosszú gyakorlata képesít a legjobb szabású, minőségű és finoman kidolgozott reverendák és címádák, papi civil öltönyök előállítására. Üzletemet első sorban

Egyházi ruhák

készítésére rendeztem be. Mindennemű egyházi ruhák: casulák pluvialék velumok, baldachinmok minisztráns ruhák zászlók, lobogók, karingek, álbák, kehelyruhák stb. készíttetnek.

Nem kell sem Budapestre sem Bécsbe menni. Üzletem versenyképes minden pesti vagy bécsi céggel úgy szabászat, mint ár és minőség tekintetében. — Tessék meggyőződni róla.

Egyházi ruhák javítása olcsón és jól eszközöltetnek. — Költségvetés és árjegyzék ingyen!

Személyesen is megjelenek.

10* 12—26

Most jelent meg! A JÉGVILÁG - A SARKKUTATÁSOK TÖRTÉNETE

Irta dr. CHOBNOKY JENŐ egyet. tanár.

Témérdek képpel illusztrált kötetünk a tudomány vértanúinak, a Polusok meghódításáért évszázadokon át folytatott, emberfeletti harcát ismerteti. A szerző maga is híres világtutató és tudós. E nagy értékű irásban élénk tárja azoknak a nagy hősöknek — Hudson, Franklin, Scott — megrázó drámaikat, amelyek az örök fagy misztikus körében lejtársdóttak. Ez az első magyar munka, amely az északi és déli Sark meghódításának történetét adja.

A gazdagon illusztrált kötet ára 6 korona s megrendelhető lapunk kiadóhivála után.
54—9—10

Katolikus családok lapja!

„ÉLET”

Képes heti folyóirat. Előkelő színvonalon szerkesztett szépirodalmi képes lap. Nem hiányozhatik egyetlen katolikus intelligens család asztaláról sem. Szerkeszti jeles katolikus írók gárdája élén Izsóf Alajos. Előfizetési ára egész évre 20, félévre 10, negyedévre 5 K. Szerkesztőség és kiadóhivatal, Budapest, VII., Damjanich-utca 50. Jó lélekkel ajánljuk a változatos tartalmú, aktuális képekben gazdag folyóiratot közönségünk figyelmébe s támogatásába.